Poštnina plačana v gotovini. Leto LXI V Ljubljani, v soboto 4. marca 1933 Štev. 53 a Cena 1 Din

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENEC

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo štv. 7563, Zagreb štv. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Ameriška bančna kriza

Kaj slabo politično in gospodarsko dedščino sprejema novoizvoljeni ameriški predsednik Franklin Roosevelt, ki danes nastopi svoje predsedniško mesto v Beli hiši. Ravnokar prihajajo v Evropo vesti o veliki krizi ameriških bank, ki trpe radi silnega navala vlagateljev. Ena za drugo zapirajo svoje blagajne in poslovne prostore. Med tem pa se panika polašča sploh vsega gospodarstva, ki utegne imeti posledice tudi v izvenameriških državah.

Tudi Ameriko je zajela kriza zaupanja in že dalj časa opažamo slabejšo tendenco za dolar na vseh svetovnih borzah. V zvezi je to z odtokom zlata iz Amerike. Res je bilo izvoženega zlata iz Amerike v februarju samo za 11 milijonov dolarjev, in so se istočasno njene zaloge zlata za inozemski račun povečale za 178 milj. dolarjev. Toda to zlato ni več ameriško in je pripravljeno za izvoz. Radi tega pa kakšne večje nevarnosti za dolar še ni, ker Amerika brez škode za valuto izvozi lahko še velike količine svojega zlata. Nevarnejši pa bi bil položaj, če bi se radi znanih težkoč začela inflacijska politika, ki bi presegla meje, ki so dopustne z ozirom na valuto. Amerikanci vedno bolj iščejo zlato in ga zamenjujejo za papirnati denar, kar je danes v Ameriki še mogoče. Začelo se je tezavriranje zlata v velikem obsegu. Pred državnim zakladom v Washingtonu in pred newyorško federalno rezervno banko stoje dolge vrste ljudi, ki zamenjujejo svoje bankovce za zlato. To so znaki panične psihoze, ki je zajela tudi že male ljudi in lahko postane nevarna, če je država s hitrimi in učinkovitimi ukrepi ne bo znala preprečiti.

Ameriški bančni sistem je pokazal kaj nevarne razpoke že 1931., ko je kriza v jeseni zavzela v Uniji prav velik obseg. Že tedaj smo čitali statistike o propadlih ameriških bankah, katerih številke so šle v tisoče in njih vloge v stotine milijonov dolarjev. Zaradi pomirjenja in pomoči bankam je najprej leta 1931 ustanovil predsednik Hoover »National Construction Corporation«, katero je nasledila v letu 1932 »Reconstruction Finance Corporation«. Slednja družba je izdala milijone in milijone dolarjev v pomoč bankam in je polagoma že kazalo, da so največje luknje zadelane z denarjem te korporacije, katerega so deloma prispevale banke, največ pa zvezna vlada. Sedaj je naenkrat znova izbruhnila panika. Pomoč omenjene korporacije ne more več zadovoljiti vseh potreb. Možna je le delna intervencija, ker ni dovolj sredstev. Vlada je s hitrimi ukrepi priskočila na pomoč »National« bankam, ki tvorijo pretežni del ameriškega bančništva. Sprejet je bil poseben zakon, ki omogoča kontrolorju valute (ta institucija datira še iz preteklega stoletja) veliko kontrolo nad bankami in zgodil se je celo slučaj, da je valutni kontrolor prevzel v svojo upravo banko. Zlasti pa je omogočeno kontrolorju omejiti dvige vlog v slučaju potrebe in s tem dovoliti bankam moratorij za nekaj časa.

Kolikor je iz dosedanjega poteka krize razvidno, gre pri sedanjem navalu vlagateljev predvsem za že omenjene National banke. Imamo sicer v Uniji tudi še druge tipe bank, ki pa niso bile tako prizadete. National banke so številčno, po kapitalu in vlogah najmočnejše organizacije ameriškega denarstva. Njih ime prihaja odtod, da so morale dobiti dovoljenje za osnovanje in poslovanje od zveznega kongresa, torej vrhovne državne instance za celo Unijo, za razliko od bank, ki so delale samo na teritoriju ene izmed severnoameriških držav. Imele so tudi pravico izdajati svoje bankovce, katerih je bilo konec januarja 1933. leta v obtoku za 836 miljonov dolarjev. V začetku leta 1933 je bilo National bank v vsej Uniji 6.016 z aktivi nad 23 milijard dolarjev. Vsaka National banka mora pripadati zvezni narodni banki dotičnega distrikta, odnosno imeti pri njej naložen del svojih aktiv, kar naj bi garantiralo gotovo stopnjo likvidnosti.

Položaj v Uniji tudi glede denarstva ni več rožnat in v marsičem je primerjati sedanjo bančno krizo v Uniji z bančnimi krizami v evropskih državah leta 1931. Toda večinoma so prišli v Evropi takoj ukrepi, ki so pomenili radikalno sanacijo, razen v nekaterih državah, kjer je kriza denarstva še vedno močna in še ne kaže na njen bližnji konec. Veliko dela čaka Roosevelta, ko prevzema oblast v svoje roke, zlasti še, ker je njegov program drugačen kot Hoovrov in ker skuša z drugimi sredstvi reševati krizo ameriškega gospodarstva kot doslej, ko je prevladovalo ortodoksno kapitalistično stališče.

Za rešitev bančne krize in vpostavitev zaupanja, ki bo preprečilo nadaljnjo paniko, bo treba takojšnjih in energičnih ukrepov. Položaj pa je tem težji, ker ameriški proračun le z največjimi napori vzdržuje ravnotežje. Država se mora stalno zadolževati za milijardne zneske v kritje deficita. Zlasti težko čakajo obljubljene pomoči ameriški farmerji, saj je njihov položaj vsako leto težji. Ukreniti bo treba tudi kaj za zmanjšanje brezposelnosti, ki zavzema v Uniji naravnost gigantski obseg. Govori se že sedaj mnogo o javnih delih največjega obsega, kajti Rooseveltov program gre za tem, da ustvarj nasproti pretežnosti zasebnih podjetij tudi močna javna in komunalna podjetja. Če bi se kriza bank še razširjala, je jasno, da se bo začela tudi razprava o inflaciji.

Rešitve pa čakajo tudi važna zunanje politična vprašanja, ki so v teku. Treba samo pomisliti vprašanje vojnih dolgov Ameriki, ki je še preostalo iz Hoovrovih časov. Upati je, da se bodo pogajanja začela v kratkem. In končno je Unija interesirana tudi na vprašanju Daljnega vzhoda, kjer ji ne more biti prijetno prodiranje Japoncev. Vprašanje je, če se v tem pogledu njena politika ne bo izpremenila.

Razprava pred Državnim sodiščem za zaščito države

Razsodba pade v ponedeljek

Zadnji dan branilcev

Dr. Vlajič brani Cerarja

Belgrad, 4. marca. l. Včeraj ob 4.10 je predsednik senata podelil besedo gosp. Vlajiču, zagovorniku obtoženega Cerarja. V svojem temperamentnem zagovoru navaja gosp. Vlajič, da so padali pri manifestaciji vzkliki, radi katerih se obtožuje Cerar in vendar ti vzkliki niso individualnega značaja. Iz tega vsekakor zelo važnega dejstva razvija gosp. zagovornik vse razbremenilne momente za svojega klijenta. Opozarja, da je iz obtožnice, ki predstavlja takratno atmosfero na Slovenskem v najstrašnejši obliki, zlasti v onem delu, kjer se govori o puferstaatu, ni razvidno, niti kdo je o tem razpravljal, dali so širili te alarmantne glasove obtoženci ali njihovi nasprotniki.

V nadaljnjem svojem zagovoru se gosp. Vlajič bavi z izpovedbami posameznih prič, ki obremenjujejo njegovega klijenta. Izmed cele vrste prič, ki ga obremenjujejo, je edino priča Beljšak navajala, da je slišala Cerarja, kako je zavpil: »Živio republika!« Vsi drugi tega vzklika ne morejo potrditi. Gosp. zagovornik nadalje analizira situacijo, v kateri se je nahajal njegov klijent, ko je izrekel inkriminirane besede. Glede obtožbe, da se ni umaknil orožnikom na njihov poziv, poudarja gosp. zagovornik, da Cerar ni bil v stanju, da se bolj umakne, kakor se je. V ostalem pa poziv na umaknitev ni bil individualen, temveč skupen. Veljal je masi kot taki in ne le njegovemu klijentu.

Dalje govori dr. Vlajič o psihologiji posameznih prič. V ostalem se g. zagovornik bavi še z onim delom obtožnice, ki obremenjuje njegovega klijenta v pogledu vzklikov, po katerih je okrivljen, da je delal na to, da bi se en del države ločil od državne skupnosti. Ponovno utemeljuje dr. Vlajič, da je treba paziti na moment, v katerem so ti vzkliki padli in da baš, če se to vzame v obzir, ti vzkliki izgube vso svojo obremenilnost. Ob koncu svojega zagovora apelira dr. Vlajič na visoki svobodo domov. Od takih bistrih fantov, kakor je njegov Cerar, postanejo najboljši in najsijajnejši državljani.

Zagovor dr. Zdravkoviča

Za dr. Vlajičem je dobil besedo dr. Zdravkovič, zagovornik Gregorina, ki ga državni tožilec obtožuje žalitve Veličanstva. Njegov zagovor je predsednik senata ponovno prekinil. Ko je dr. Zdravkovič navedel vse razbremenilne okolnosti, je plediral za to, da se Gregorinu odpusti vsaka nadaljna kazen.

Umnikov branilec dr. Mohorič:

Naslednji govornik je bil dr. Jakob Mohorič, zagovornik obtoženega Antona Umnika. Dr. Mohorič ugotavlja iz obtožnice in dokaznega gradiva, da so bile v kritičnem času manifestacije v Domžalah, Mengšu, Komendi, dalje shod v Hrastju in na Primskovem. Nikjer pa ni prišlo do prelivanja krvi.

Potem opiše, kako je po shodu prišlo do incidenta z Okornom in do prvih strelov. Na podlagi izpovedb posameznih prič ugotavlja, kdo je bil tedaj na Umnikovem dvorišču in da je samo po pomoti moglo nastati prepričanje, da je strel padel iz tega dvorišča. Obširno opisuje značaj Antona Umnika in njegovo obnašanje pred tem shodom. Opozarja na pričevanje orožniškega komandirja Sotlerja, da se je Anton Umnik odtegnil iz političnega torišča in da je to slovesno obljubil, da mu je tudi povedal pred shodom, da se ne bo udeležil in da bo odšel z družino v Velesovo, česar pa pozneje ni storil, ker mu je zelo zbolela njegova žena. Opozarja dalje na izjave iste priče v Šenčurju samem in v bližnji okolici, kjer nikjer ni bilo priprav, da bi se shodi razbili, da tam nikjer niso videli kakih zelenih kravat, da Umnik ni z nikomur govoril in sploh nikjer pripravljal razbitje shoda.

Nato opiše na podlagi izjav posameznih prič njegovo obnašanje med shodom do streljanja. Opozarja, da je celo glavna obremenilna priča poslanec dr. Rape pred sodiščem izjavila, da o Umniku ničesar ne ve, da ga sploh ni poznal in opazoval na shodu. Tudi druge priče ne vedo proti njegovemu klijentu navesti nikakih obtežilnih dejstev. Vse navajajo, da je hodil Umnik od gruče do gruče, kar je storil na poziv okrajnega načelnika dr. Ogrina in to šele po streljanju. S tem pa sploh ni mogel hujskati množice, da bi bilo potrebno uporabljati hladno in ognjeno orožje.

Dr. Mohorič obširno razlaga, kako se izpovedbe posameznih prič ne ujemajo in da si celo naravnost nasprotujejo. Tudi najbolj obremenilne priče Umnika bolj razbremenjujejo kot obremenjujejo. Opozarja potem na nesoglasje v dogodku s Prešernovim kolesom ter predlaga po nad 1 uro trajajočem govoru oprostilno razsodbo za svojega klijenta.

Za dr. Mohoričem je govoril še dr. Pegan. Nato je bila razprava ob 7 zvečer prekinjena.

Belgrad, 3. marca. l. Razprava proti Brodarju in tovarišem pred Državnim sodiščem za zaščito države, ki je trajala do sedaj polnih 11 dni, se je danes pričela ob pol 9 dopoldne. Otvoril je predsednik senata g. Bubanj in takoj podelil besedo zagovorniku dr. Ninku Petroviču, ki brani obtoženca Tomaža Ogrina.

Dr. Ninko Petrovičev govor
v obrambo Tomaža Ogrina

Zagovornik izvaja takoj v začetku, da državni tožilec v svoji obtožbi ni mogel proti njegovemu klijentu navesti prav za prav ničesar konkretnega in obtežilnega. Obtoženca Tomaža Ogrina obtožuje vzklikov: »Živio svoboda! Živio slovenska republika!« in da se ni hotel raziti, ko je bil v to pozvan od orožnikov. Zagovornik se nato povrne k prvemu vzkliku ter izjavlja, da tu ne obstoja nobeno krivično dejanje, ker ni namere, da bi se spremenil sedanji red v državi, kakor to predvideva člen 3 zakona o zaščiti države. Nato preide k drugemu vzkliku, ki naj bi ga bil napravil obtoženi Tomaž Ogrin po izpovedbah nekaterih prič. So pa tudi priče, ki izpovedujejo, da takega vzklika ni napravil, odnosno, da niso čule, da ga je napravil.

Branilec govori o pričah

Tako je tukaj priča Vinko Strah, ki je na prvem zasliševanju izjavila, da obtoženca Ogrina sploh ne pozna, na drugem zasliševanju pa je ista priča izjavila, da je obtoženec vzkliknil »Živio Korošec! Živio slovenska zastava!« Priča izjavlja, da ga ni čula, da bi bil napravil vzklik »Živio slovenska republika!« Tako odpade ta priča.

Naslednja priča Šeruga Franc je izjavila, da mu je obtoženec Ogrin hotel odvzeti puško, a ne izjavlja, da ga je slišala vzklikati »Živio slovenska republika!« Tako odpade tudi ta priča.

Naslednja priča Beljšak Miha je izpovedala, da je bil Ogrin v prvih vrstah, in da je slišal, da je masa vzklikala razne vzklike. A za obtoženca ne more točno povedati, če je ravno on vpil te vzklike.

Priča Josip Vidalj je izpovedala, da je čula vzklike »Živio Korošec! Živio slovenska zastava! Dol z vlado! Dol z režimom!« Teh vzklikov pa obtožnica ne inkriminira.

Edina priča

ki še preostaja, ki obremenjuje Ogrina, je Marta Mrak, pa tudi ta ga absolutno ne obremenjuje. Interesantno je samo to, da je Ogrina označila edino ta priča za velikega razgrajača in hujskača, dočim ga ostale priče slikajo kot mirnega in miroljubnega fanta. Obtožnica bazira v glavnem samo na izpovedi te priče, odnosno učitelja Milana Mraka, ki sta ga naslikala kot neke vrste pijanca in razbojnika.

Ali naglasiti moram, tako nadaljuje zagovornik, da stoji tem pričam nasproti veliko število prič, ki trdijo baš nasprotno, da namreč poznajo Ogrina kot zelo dobrega in mirnega fanta. Je pa tudi druga skupina prič izjavila, da Ogrina kritičnega dne sploh ni videla. Zagovornik tu omenja samo pričo Stanko Škrbeta. To znači, da se Ogrin nikjer ni silil v ospredje. Radi tega je zagovornik prepričan, da sodni senat ne bo spričo izjav tolikih prič, ki se dobro izražajo o obtožencu Ogrinu, poklonil svojo vero samo priči Mariji Mrak, ostalim pa ne.

Torej bi pri mojem klijentu ostalo samo še to, da se na zahtevo orožnikov ni hotel odstraniti. To pa ni krivično dejanje, za katerega bi bilo moralo biti pristojno Državno sodišče za zaščito države.

Ob koncu svojega govora branilec dr. Petrovič naglaša, da je treba pri njegovem klijentu vpoštevati tudi to, da je zelo temperamenten fant.

„Slovenci so znani kot najlojalnejši državljani“

Dr. Petrovič se nato kratko povrne na splošni del obtožnice ter izjavlja, da so se ti nemiri pojavili v Sloveniji ob priliki proslave 60 letnice gospoda dr. Korošca. Slovenci so pa tudi znani kot najlojalnejši državljani ter so že neštetokrat izpričali svojo pripadnost tej državi, ker vidijo samo v njej svojo boljšo bodočnost. Značilno pa je tudi, da so na teh sestankih padale izjave: »Mi spoštujemo zakon in postavo!« Gospodje sodniki! Če padajo take izjave, pač ni nevarnosti za obstoj države.

Ker državni tožilec, kakor je zagovornik že v začetku omenil, njegovemu klijentu ni mogel očitati ničesar konkretnega in obtežilnega, naproša g. Petrovič senat za oprostilno razsodbo.

Dr. Đermanovič brani
akademika Ilijo Alojzija

Za dr. Petrovičem je govoril dr. Rajko Gjermanovič, zagovornik obtoženega akademika Ilije Alojzija. Dr. Gjermanovič izjavlja takoj v začetku, da je njegova naloga na tem procesu, da z zagovorom svojega varovanca obrani federacijo z gledišča teorije pozitivnega zakona, politične prakse in jurisprudence državnega sodišča. Odvetnik dr. Gjermanovič predvsem konstatira, da člen 3 zakona o zaščiti države, kateri bi se edino mogel vzeti v poštev radi federacije, ne more biti več v veljavi, ker sta ga derogirala čl. 115 ustave in čl. 13 zakona o shodih in zborovanjih.

Federacija - unitarizem

Dokaz temu je, da je federacija predmet splošne, javne in nekaznive diskusije v državi in da se državljani na te diskusije pozivajo tudi od strani merodajnih osebnosti. Tu omenjam samo znani govor bivšega predsednika vlade g. dr. Marinkoviča v Nišu, nato program novega Narodnega kluba v skupščini in senatu in nazadnje govori v skupščini in senatu. Če bi bil člen 3 zakona o zaščiti države še v veljavi, tudi tedaj nimamo tu krivičnega dela, ker po omenjenem zakonu sama beseda federacija ne more biti inkriminirana, a pojem federacija je popolnoma flotanten. Tu dr. Gjermanovič navaja celo vrsto mišljenj nosilcev sedanje znanosti o državnem pravu, iz česar sledi, da med unitarizmom in federacijo obstoja continuum ter ni mogoče točno odrediti meje, kjer preneha unitarizem ter prične federacija, ki se pojavlja vedno samo kot problem čisto upravne oportunitete. Citira tudi razsodbe državnega sodišča o zaščiti države, iz katerih se vidi, da se čl. 3 nanaša samo na bistvene spremembe političnega reda, a v to ne spada federacija, kakor priznavajo tudi same razsodbe tega sodišča. V ostalem je pa plemenski okvir slovenske federacije določen tudi s členom 83 sedanje ustave.

Nato preide dr. Gjermanovič na določitev konkretne nekaznivosti njegovega klijenta, na katerega se v nobenem slučaju ne more nanašati čl. 3 zakona o zaščiti države. Ker je sodišče zavrnilo vse priče, ki so jih predložili zagovorniki, sledi iz tega, ali da sodišče ne poklanja vere pričam javne obtožbe, ali pa, če veruje sodišče, njenu te priče niso nikake važnosti za določitev krivde in kaznivosti njegovega klijenta.

Predsednik daje besedo zagovorniku Vinka Kosa, odvetniku dr. Bori Prodanoviču.

Kosov zagovornik dr. Prodanovič

Dr. Prodanovič je v svojem zagovoru izvajal med drugim sledeče: Gospodje sodniki! Meni je pripadel zagovor današnjega obtoženca Vinka Kosa, katerega se je državni tožilec v svoji obtožnici, pa tudi zlasti v svojem govoru nekako nežno mimogrede dotaknil. Očital mu je, da je vzklikal: »Živio republika, samostojna Slovenija!«

Toda, ker je tukaj obtožnica, moram tudi jaz braniti svojega klijenta za ta dela, ki jih je, kakor pravi obtožnica in državni tožilec, storil v znanih dogodkih v Šenčurju. Če si ogledate obtožnico državnega tožilca, vidite, da sestoji iz dveh delov, splošnega obširnejšega in posebnega manjšega. V prvem delu slika državni tožilec razpoloženje in vse tiste vzroke, kateri so privedli do teh dogodkov in do tega, da imamo danes tukaj pred seboj na zatožni klopi 12 obtožencev. Državni tožilec pravi, da so zločinstva, ki so jih zagrešili obtoženci, dokazana po pričah. Mene pa tu zanima predvsem dejstvo, ki so ga tudi navedle priče in to dejstvo je, da je bilo v Šenčurju zbranih okoli 3000 oseb Mnenja pa sem, da ti izpadi v Šenčurju, kakor tudi drugod, niso bili ničesar drugega, kakor majhni strankarski izpadi, kateri so se dogajali pred 6. januarjem toli- in tolikrat in ki so bili vse težjega značaja. Saj je znano, da so se na shodih pretepavali, da so padale tudi človeške žrtve. Toda niti enemu državnemu tožilcu ni padlo takrat v glavo, da bi tožil ljudi, ki so se pretepavali in pobijali, radi zločina zoper javni mir in državni red. Zato smatram, da je bila to v resnici malenkostna stvar, za katero se visoki senat ne bi smelo pripravljati da ga tu resno razpravlja

Predsednik: »Opozarjam g. zagovornika, bodite bolj stvarni in krajši.«

Predsednik ponovno opominja Prodanoviča, naj se vrne k stvari in opusti take pripombe.

Trinajsta priča

Prodanovič nadaljuje: Gospodje sodniki! Pred vami je defiliralo glede šenčurskih dogodkov 13 prič. To pa je nesrečna številka. In najbolj nesrečna priča za mojega varovanca je bila ravno trinajsta, to je orožniški narednik Sotler. Ta ga dolži, da je vzklikal inkriminirane besede. Vprašam vas pa, gospodje sodniki, zakaj ni ta budni čuvar postave javnega reda in miru, ko je slišal te vzklike, Vinka Kosa takoj aretiral, ali vsaj isti dan naznanil, kakor je Brodarja in še druge? Vidimo pa, da ga je prijavil radi teh inkriminiranih besed šele 2. avgusta. Ministrstvo pravde pa je dalo odobrenje za progon državnemu tožiteljstvu šele 11. novembra. Tožba je bila torej zastarela točno za 17 dni. Toda vzemimo, da tudi to ne drži, in si oglejmo tega Sotlerja, to pričo proti Kosu. On sam je izjavil, da se spominja, da ga je kamen zadel, toda v svojih izpovedih ni konsekventen. Enkrat pravi, da ga je zadel od spredaj, drugič pa v patrone. Enkrat pravi celo, da sta ga zadela dva kamna.

Gospodje sodniki! On je lahko dober vojak, lahko je pa prav slaba priča. Na moje vprašanje, ki sem mu ga zastavil, kje je stal dotičnega kritičnega trenutka, je odgovoril, da je stal pri drevesu, nekako 10 metrov od njega pa je bil obtoženec Vinko Kos. Sam je priznal, da je stala med njim in Kosom množica. Mi smo pa slišali po iz-

javah drugih prič, da je bilo to glava pri glavi in narednik Ivan Javornik je celo izjavil, da je bilo okrog sto oseb vmes. Kako je potem mogoče, da bi videl Sotler v tisti množici, ki je stala med njim in obtožencem, ravno njegovo glavo, ki ni niti najinteresantnejša. Pri prvem zasliševanju ni ničesar slišal, da bi Kos izgovarjal inkriminirane besede. Potem pa se je naenkrat spomnila še druga priča in to je bil Ivan Srebot, da sta bila brata Kosa tista, ki sta vpila: »Živio republika, živio samostojna Slovenija!« In tega se je spomnila ta priča šele 2. avgusta.

V ostalem pa moram reči, da je moj varovanec muzikant. Narodni pregovor pravi: »Plašljiv je kao muzikant.« Tudi obtožnica pravi in tudi priče izpovedujejo, da je stal ta Kos za ograjo in da se je skrival v ženski družbi. V tem vidim jaz to njegovo plašljivost.

So pa še druge tri priče, ki pobijajo državno obtožnico, ki pa so verodostojne. To so podporočnik Rakič, okrajni glavar dr. Ogrin in že omenjeni narednik-vodnik Javornik. Ti niso slišali teh vzklikov in so izjavili, da je bila tamkaj velika gneča in zato se ni moglo ugotoviti, kdo je vpil inkriminirane besede.

Obrambni govor dr. Mihe Kreka

Nato je dobil besedo branilec dr. Miha Krek, ki je v prvem delu svojega zagovora branil Josipa Lobodo. Izvajal je:

Glede obtožbe proti mojemu klijentu Josipu Lobodi moram predvsem naglasiti naslednje: Obtožnica pravi, da je moj klijent z vzkliki hotel delati propagando za to, da bi se en del te države odločil iz jugoslovanske državne skupnosti. Ta trditev obtožnice se more nanašati samo na vzklike: »Živela slovenska republika!« Sklepi, ki jih izvaja obtožnica iz tega vzklika, so popolnoma deplasirani. Vzklike sam obtoženec najodločneje odklanja. Z vzkliki, ki govore o samostojni Sloveniji, nihče v Sloveniji nikdar ne misli delati propagande za oddelitev Slovenije iz državne skupnosti. Že drugi tovariši so razložili da v Sloveniji v tej skupini nihče ni nikoli mislil na kako oddvojitev naših pokrajin iz državne skupnosti Jugoslavije. Slovenci so, to lahko mirno trdim, najodločnejši Jugoslovani v državno-pravnem smislu.

Če mi pa gospodje sodniki ne verujete, da bi bili mi Slovenci Jugoslovani radi Jugoslavije, če mislite, da naša skupina s svojim delovanjem v državni upravi, s svojim delom za domovino v vsej svoji zgodovini in tradiciji še ni dovolj dokumentirala svojo neovrgljivo voljo, ostati v vsej bodočnosti v tej državi, potem mi verujte vsaj to, da smo Jugoslovani radi naših lastnih interesov. Vsak otrok menda jasno vidi, da nam Slovencem ni druge narodne rešitve, ni drugega narodnega življenja, kakor v Jugoslaviji.

Naša slovenska zemlja leži med latinsko in germansko, ki sta po sili in po številu, po gospodarski in splošni narodni moči močnejši od nas, in bi nas Slovence kot narod uničili, če ne bi bili v državni zvezi z drugimi Jugoslovani in če ne bi skupno z njimi branili meje naše zemlje proti navalu tujcev na slovanski element. Ta naš narodni interes je tako evidenten, da more samo norec govoriti o tem, da je rešitev slovenskega narodnega življenja možna izven okvira naše države. Vidite, to je naš svojstven, neposredni narodni interes, ki nas je privedel v jugoslovansko državo, ki ki nas v njej vzdržuje in ki nas veže nanjo za vso bodočnost. Vsaj to mi verujte, gospodje sodniki, da smo Slovenci toliki egoisti, da bomo radi samih sebe brezpogojno po vsaki še tako strašni situaciji za to državo in samo za to državo.

Z ozirom na vzklik: »Živio republika!« ali »Živio slovenska republika!« je torej po pameti edino možno smatrati, da je kdo hotel delati propagando za spremembo sedanje državne politične ureditve. Toda v slučaju Lobode niti ta dejanski stan ni podan. Predvsem je za to treba propagande, propagande, ki je resna, propagande, ki jo delajo resni ljudje z resnim namenom, v resnem obiležju in v resnih razmerah. Gotovo, gospodje sodniki, ne mislite, da bi bil 18 leten fant tisti resni in primerni človek, ki bi mogel z resnim namenom delati tako ali sploh kako propagando v državnopolitičnem pogledu. Fant, ki nima druge izobrazbe, kot ljudsko šolo, ki je zrastel na kmetih in ima skromno službico sluge. Fant, ki v politiko sploh še vstopil ni, ki se z državnimi političnimi vprašanji nikdar bavil ni, ki sploh niti mislil ni na te stvari in ki je po svoji vzgoji in po svojem mišljenju skromen konservativec, ki mu nikdar v glavo ne pade, da bi razmotrival o javnih vprašanjih. Že subjekt je torej tak, da o kaki resni propagandi sploh govoriti ni mogoče in zakon ima pač le v mislih resno propagando. Neumnost po tem zakonu ni kazniva.

Drugo, kar je potrebno za propagando, je objekt in so sredstva.

Dol pri Ljubljani je kmetska vas, v kateri o republikanizmu ni ne duha ne sluha. Neresno in deplasirano je misliti, da bi ob priliki neorganizirane, slučajne in spontane vaške rabuke, ki je trajala vsega 20 minut, hoteli s svojimi vzkliki delati propagando za republikanizem. To vzklikanje brez cilja in smisla ni nobena propaganda. Vse, kar se pri taki priliki vpije, je izliv morda psihoze mase, morda neumen, nepremišljen izliv in izbruh, ki se lahko kaznuje s kakšno policijsko kaznijo. Zlasti to ni propaganda, ki jo ima zakon v mislih. Ta mladina je vpila. Kar je pač vpila, je vpila vse, kar ji je prišlo na usta, toda naslednji trenutek že ni več vedela, kaj se je vpilo, na čigav naslov se je vpilo. To je vpitje, na katerega nihče ni polagal prav nobene važnosti, nobenega smisla. To vzklikanje je torej bilo v takih razmerah in takih okolnostih, da manjkajo vsi bistveni elementi, ki so za pojem propagande potrebni. Moj klient pravi, da odločno odklanja, da bi bil izrekel te vzklike, ki se mu očitajo. Hočem le pojasniti, kako vendar to, da se je v dokaznem gradivu sploh tako postopalo in da se je pojavila ta obtožba.

Mojega klijenta obremenjujeta Rajh Marija in Josip, oba čez 70 let stara človeka. Če bi bilo slavno sodišče dovolilo, da se ta dva človeka osebno privedeta sem, da bi dobili gospodje sodniki osebni vtis o njiju, mislim, da bi mi bilo neizmerno lažje braniti mojega klijenta. A že število let, ki je zapisano v zapisniku o zaslišanju, mislim, da vendar vzbuja pomisleke o tem, ali sta ta dva starca, ki jima po nespremenljivih zakonih narave že nešajo moči in predvsem vid in sluh, ali sta mogla v tej visoki starosti iz svoje hiše, 20 metrov oddaljene od množice, ki je vzklikala in vpila, razlikovati prav osebo in glas mojega klijenta. Nobeden od njiju ni bil njegov učitelj. Poznala sta ga tedaj toliko, kolikor povprečno poznata prebivalstvo, in nikdar nista bila v družbi mojega klijenta, zlasti ne v zadnjih letih, ko je moj klijent prežival leta pubertete, ko se popolnoma spremeni glas. Odkod naj tedaj tako točno poznata njegov glas, da bi ga na daljavo v množici razločila?

Trdim, da ni v korist države, da tako gibanje preganja po zakonu o zaščiti države in da ga obdolžujeta protidržavnosti. Če sedaj apliciramo te spore, izvajanje na dogodke v Mengšu, moram predvsem ugotoviti, da med vsemi inkriminiranimi dogodki in obdolžencem Štrcinom ni prav nobene zveze. Posito sed non concesso! Da bi bil Štrcin res rekel: »No fantje, ali ne bo nič?«, da bi res stal pred množico kot nekak poveljnik pred svojo četo, da bi res gestikuliral in množici pred cerkvijo govoril, vendar ni prav nobene zveze med temi obdolženčevimi dejanji in ostalimi dogodki. Kajti eno stoji, da je šlo namreč kvečjemu za nedovoljeno Koroščevo proslavo. Štrcinove besede so se mogle torej nanašati zgolj na proslavo in na ničesar drugega. Karkoli se je dogodilo izven in preko tega namreč, se je zgodilo brez vsakega Štrcinovega sodelovanja. On torej nima ničesar opraviti z vzkliki, ne z orožniki. V dokazilnem gradivu ni nobene zveze med besedami Štrcina in ravnanjem množice. Tudi priča Mrak nobene zveze ne pozna in je ne poda. Sodili pa boste, gospodje sodniki, pač le na podlagi dokazov. Da gospod Štrcin ni dal s svojimi besedami nobene iniciative in nobenega povoda, da bi se v Mengšu sploh kaka demonstracija vršila, jasno in logično sledi iz pričevanja obremenilne priče Mrak in soproge Mrak. Onadva trdita, da sta čula Štrcinove besede: »No, ali ne bo nič?«, odgovor na to: »Če ne bo nič, bomo pa sami naredili.« Odgovor dokazuje, da je dotični, kateremu je g. Štrcin rekel te besede, tako razumel, da ne bo nič in zato odvrnil Štrcinu: »Če ne bo nič«, namreč oficielne proslave, »bomo pa sami naredili«, proti njegovi volji. Če bi bil drugače smatral, da je Štrcin hotel s svojo besedo navduševati, bi bil v slovenščini možen le odgovor: »Bomo pa naredili.« V slovenščini je drugo izražanje nemogoče. Odgovor, ki ga je slišal Mrak na Štrcinove besede, dokazuje, da je resničen Štrcinov zagovor, da je on odsvetoval vsako proslavo in da se manifestacija v Mengšu z njegovim dovoljenjem in njegovo pobudo ni vršila.

Zagovor g. Štrcina je dokazan po pričevanju Avgusta Šušteršiča.

Ta priča potrjuje, da je Štrcin res šel k njemu na obisk, da je pri njem pustil kolo, da o kaki nameravani proslavi ničesar vedel ni, in da je šele pričo vprašal o tem, in zvedel, da ne bo nič. Štrcin je nato šel v cerkev. Od tam se je napotil takoj nazaj k Šušteršiču in je na tej poti, ki je komaj 50 korakov dolga, par minut govoril s svojimi znanci pred cerkvijo. Priča Šušteršič potrjuje, da je Štrcin ostal pri njem kake tričetrt ure in nato odšel. Neposredno pred odhodom, ko sta z obdolžencem stala pred hišo in se je pridružil župnik Sušnik, se je zgodil incident med župnikom in orožnikom Adamičem. Ta incident se pa Štrcina sploh tikal ni. Vse to v celoti potrjujejo priče Šušteršič, Sušnik, Kompare in Ambrožič, pa tudi druge priče, ki jih bom v kasnejši zvezi omenil.

Na poti od cerkve nazaj v Šušteršičevo hišo naj bi bil Štrcin spregovoril besede, ki ga obremenjujejo. Tu se moramo predvsem pečati z obremenilno pričo Mrak Jožetom. Če točno pogledamo vse izpovedi te priče, vidimo, da je pri raznih izjavah in zasliševanjih drugače izpovedala. Glede množice, ki jo je videl od svojega stanovanja pred cerkvijo, pravi pri prvem zasliševanju, da je bilo par ljudi, pri drugem zasliševanju pravi že, da jih je bilo 500 do 700. Pri prvem zasliševanju pravi, da je stal Štrcin takrat, ko je govoril inkriminirane besede, kakih 15 korakov od okna, pri drugem pa, da je stal tik pod njegovim oknom. Na skici priča označi, da je stal Štrcin točno pod oknom njegovega stanovanja, nato zopet popravi svojo izpoved, da je bil Štrcin odstranjen od vogala hiše kakih 5 metrov. To spreminjanje navedb je gotovo dokaz nezanesljivosti te priče. Pri prvem zasliševanju Mrak ni prav nič vedel, da bi bila proslava organizirana, nasprotno pove, da je prišla popolnoma nepričakovano. Pri drugem zasliševanju pa priča Mrak Jože govori, da je bilo glavno prvotno zbirališče v župnišču, da se je že vse poprej v župnišču pripravljalo. Ta njegova izpoved je popolnoma netočna in je dokazano po izpovedbah prič Sušnika, Škrbeta, orožniškega narednika Vodopivca in Lužarja, da se v župnišču sploh nikdar za proslavo dr. Korošca ni ničesar pripravljalo in da se pripravljalni odbor po 9. maju sploh ni več sestal. Vse te priče so izpovedale, da za take priprave niso ničesar vedele in da se v župnišču ni ničesar organiziralo, niti delalo za proslavo. Zato tozadevne izpovedbe priče Mrak so popolnoma netočne in v popolnem nasprotju z resnico.

Naravnost fantazija pa je pripovedovanje priče Mrak, da se je župnik Sušnik peljal 16. maja v Komendo. Po pričah Mulej, Sušnik, Škrbe, Gregorc in še drugih je ugotovljeno, da je bil župnik Sušnik 16. maja dopoldne doma. Priča, ki pred sodiščem pripoveduje fantazije, pač ni zanesljiva priča.

Svoj lepi obraz pa kaže priča Mrak s tem, da pove, kako je ovajala srezkemu načelniku svoje sosede, ki so se zbirale v Strniševi gostilni.

Nadaljna priča, na katero se poziva obtožnica, je Šinc Peter. Izpovedbe te priče so netočne. On pravi, da Sušnika ni videl pred oltarjem, medtem ko je po izjavah drugih prič res bil tam. Ta priča je imela tudi vtis, da je Štrcin stal pred cerkvijo kot kakšen poveljnik pred svojo četo. Priča ne pravi, ne po čem in zakaj in iz kakšnih okolnosti to sklepa. Tako pričevanje ni pričevanje dejstev, to je osebno sklepanje in razlaganje, ki je za dokaz brez vrednosti. Kako drzno govori o stvareh, o katerih nima pojma, dokazuje okolnost, da trdi, da kaplan Škrbec vodi Marijino družbo za žene. Ugotovljeno pa je, da jo vodi župnik Sušnik.

Druge priče so tudi izpovedale, da je bil kaplan tisti, ki je pozdravil Štrcina in potem pristopil k druščini fantov in da se je tudi Sušnik samo pozdravil s Štrcinom. Ta priča ceni množico v sprevodu na 800—1000 oseb, vsi orožniki pa jo cenijo na 350 ljudi, priča Mrak pa na 500. Taki pričl pač ne more iti vera. Taka priča ali laže, ali se pa moti.

Priča Vidalij Mihaela sama pove, da je bila tako razburjena, da ne ve povedati, ali so bili ljudje mirni ali so vpili, dasi je šla skozi gnečo. Priča, ki ni razločila miru od vzklikanja množice, ne more podpreti obtožbe s svojim vtisom o pomenu kretanja Štrcinove roke. Ona sama pravi le, da je iz njegovega obnašanja in kretenj videla, da govori. Ona ga torej v usta ni videla, ampak samo iz kretenj rok sklepala na govorjenje. Pri tej priliki še to omenim, da samo te priče, ki so popolnoma nezanesljive in neverodostojne, govorijo, da je množica pred cerkvijo rabila tudi nedovoljene vzklike. Nobena druga od vseh 48 prič takih vzklikov pred cerkvijo ni slišala. Taki vzkliki niso padali in so se rodili kvečjemu v preplašenih in razburjenih glavah prič.

Preidem takoj na drugi dogodek, ki se očita mojemu klijentu Štrcinu, to je njegov nastop z orožnikom Adamičem. Ta obtožba se sklicuje predvsem na pričevanje Lavričana. Ta priča pravi, da je Štrcin naravnost vpil nad orožnikom. Ne pravi pa priča niti ene besede, ki bi jo bil izgovoril Štrcin, dočim nasprotno natančno navaja vse, kar je izgovoril Sušnik. Če bi bil Štrcin rekel, bi bila priča prav tako točno slišala pri Štrcinu, kakor je pri Sušniku. Priča bi morala vedeti, kaj je vpil in kaj je storil Štrcin, če pravi, da je bil najhujši med njimi.

Taista priča pravi še nekaj, kar je za presojo zelo važno. On pravi: Na drugi strani pred Šušteršičevo hišo sem videl Janeza Štrcina, Šušteršiča, Sušnika in Kompareta. O tej skupini pravi priča in tudi druge priče, da ni demonstrirala. Tedaj Štrcin ni bil član množice, ki je demonstrirala. Kakor je točno razvidno iz pričevanja vseh udeležencev, Ambrožiča, Kompareta in Sušnika, orožniki sploh niso proti tej skupini resno nastopili. Da so se orožniki pri tej skupini ustavili, je bil povod samo to, da je orožnik Ambrožič Sušniku spregovoril očitek, da hujska ljudstvo. Vse prepiranje pri tej skupini ni bilo v tem, naj se skupina razide, ampak zgolj o tem, ali je župnik hujskal ali ni. Da se Štrcin sploh ni uprl poslovanju Ambrožiča, dokazuje najbolj dejstvo, da so orožniki potem, ko je župnik protestiral, to skupino mirno zapustili in odšli, da se je skupina sama razšla in odstopila. Priča Ambrožič se Štrcina ne spominja. Če bi se bil Štrcin repenčil, če bi se bil kregal z Ambrožičem, če bi se sploh kaj upiral, bi Ambrožič že vedel, kdo je in bi si bil Štrcina utisnil v spomin.

Noben orožnik o Štrcinu ničesar ne ve. To je pač najboljši dokaz, da Štrcin ničesar storil ni. Kajti prav gotovo bi bili orožniki postali pozorni tudi na Štrcina. Priča Ambrožič izrečno še potrjuje, da ni dala povelja, da se razide, nikomur drugemu, kakor naravnost župniku Sušniku. Ves razgovor med Ambrožičem in Sušnikom se Štrcina sploh tikal ni. Nikjer ni dokaza, da se je Štrcina dotični razgovor sploh kaj tikal. Čemu naj bi se bili vmešavali orožniki, čemu ga je orožnik pustil na miru, če ne zato, ker je videl, da je mož miren in da se ne identificira z demonstranti! Ravnanje orožniške patrole je najboljši razbremenilni dokaz za Štrcina. Iz dokaznega gradiva je razvidno, da je bil ves sprevod demonstrantov takrat, ko je prišlo do incidenta z orožniki, že naprej, v Malem Mengšu pred Jelenčevo gostilno. Demonstrantov tedaj pred Šušteršičevo hišo ni bilo. Demonstranti in Štrcin so torej krajevno in časovno čisto ločeni. Štrcin s svojim obnašanjem sploh ni mogel vplivati na nikogar. Njegov nastop je za splošen položaj popolnoma irelevanten.

Prav tako tudi priča Franc Horn pravi, da sta se Sušnik in Štrcin najbolj repenčila, ničesar pa ne ve, kaj je govoril Štrcin. Tudi priča Vidalij Josip popolnoma napačno opisuje ves dogodek. On trdi, da se je Ambrožič legitimiral z besedami: »Moje ime je Ambrožič.« Ugotovljeno pa je po vseh pričah, da Ambrožič tega ni rekel in da se nikakor ni legitimiral. Tudi ta priča ni slišala nobene Štrcinove besede in govori tudi samo o vtisu, češ, da je menda Štrcin tudi odgovarjal.

Priča Adamič Josip je rekel, da je Štrcin med demonstranti imel največ govoriti, da je najbolj kričal: »Pa me preboditel« in da je Štrcin sam vzklikal: »Živio svoboda! Živio slovenska zastava!« Pri zasliševanju pred tem sodiščem se je izkazalo, da ta priča sploh ničesar ne ve. Priča Štrcina ne pozna in ga ni poznala. Priča pravi, da je imel incident z nekim debelim trebušastim človekom pri Jelenčevi hiši. Štrcin ni niti trebušast, niti pa pri Jelenčevi gostilni incident ni bil. On se je odpeljal iz Mengša, preden je bil incident v tej gostilni.

Razsodba v ponedeljek

S tem so končali svoje govore branitelji.

Predsednik: G. Brodar, ali imate še kaj pripomniti?

Brodar: Popolnoma se strinjam s svojim braniteljem in ne morem ničesar več dodati.

Predsednik: G. Umnik, ali imate še kaj povedati v svoj zagovor?

Umnik: V glavnem se popolnoma strinjam z izvajanji zagovornika Mohoriča in ugotavljam, da se je točno ugotovilo, da se nisem udeležil nobenih izgredov in prosim visoko sodišče, da se mi popravi storjena krivica.

Predsednik: G. Štrcin ali imate Vi še kaj pripomniti?

Štrcin: Tudi jaz nimam ničesar več dodati.

Kar se tiče mojega zagovora, moram pripomniti: Gospod državni tožilec me je v svojem včerajšnjem govoru še prav poselno apostrofiral. Očital mi je moj ironični smehljaj na obrazu. Kajti še danes ne morem razumeti, kako sem prišel do tega, da so me privedli v Belgrad. Padel sem kakor Pilat v kredo. O tej tragikomiki mojega slučaja mi je mogoče res igral na licu ironičen smehljaj. Na tem mestu ...

Po govorih odvetnikov je predsednik senata vprašal državnega tožilca, če ima kako pripombo z ozirom na izvajanja posameznih zagovornikov. Državni tožilec je izjavil, da nima ničesar pripomniti. Nato je predsednik senata vprašal vsakega obtoženca posebej, če ima še kaj povedati v svojo poslednjo obrambo. Vsi obtoženci so izjavili, da v vsem sprejemajo zagovore svojih branilcev. V imenu obtožencev se je zagovornikom zahvalil duhovni svetnik in župnik Škrbec v krajšem govoru. Nato je predsednik senata izjavil, da smatra s tem proces proti Brodarju in tovarišem za zaključen ter sporoča, da se bo obsodba prečitala obtožencem v ponedeljek ob 4 popoldne.

Zopet katastrofalen potres na Japonskem - 540 mrtvih, 5500 hiš porušenih

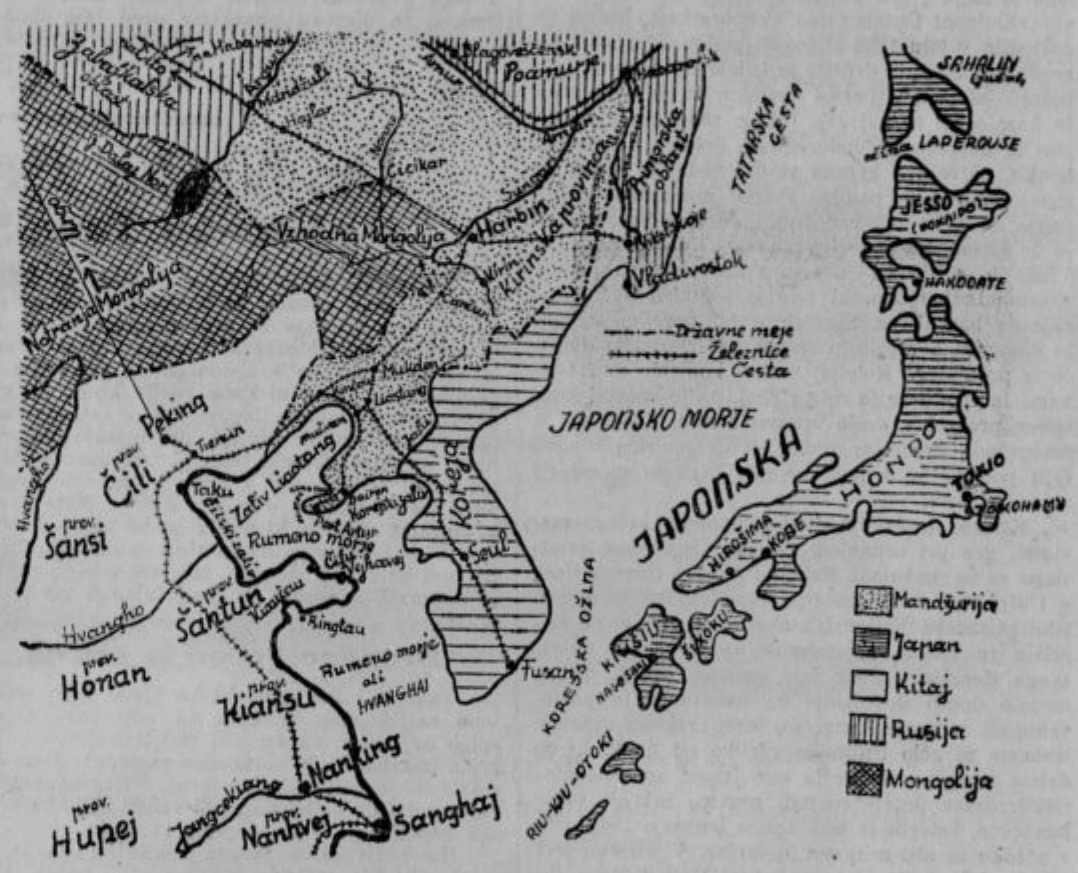

Belgrad, 3. marca. Po poročilu zemljotresnega zavoda na Tašmajdanu, spada snoči zabeleženi potres med najbolj katastrofalne potrese zadnjega časa. Potresni sunki so se pričeli ob 18.40 in so prihajali iz daljave 8.760 km. Zemlja se je v Belgradu tresla neprestano dve uri in 27 minut. Najmočnejši so bili potresni sunki ob 19.16 in 13 sekund. Ti sunki so trajali 30 sekund. Zaradi tako dolgega ritma teh potresov belgrajsko prebivalstvo ni moglo čutiti posledic. Če bi pa bil ta ritem krajši (pod 7 do 8 sekund), bi bila lahko nastala nezaslišana razdejanja. Dosedaj še ni podrobnih poročil. Vse kaže, da je imela ta nenavadna potresna katastrofa svoje središče v Japonskem morju na obalah Mandžurije.

London, 3. marca. tg. Radi potresa in sledeče bibavice, ki je zadela severovzhodno obalo Japonske, je bilo 541 smrtnih žrtev. Število ranjencev se ceni na 400 oseb, pogrešana pa se 1000 oseb. popolnoma podrtih je 4500 hiš, nadaljnjih 2000 hiš pa je poplavljenih. Bibavica je odplavila parnike najrazličnejših velikosti. Ceni se, da je bilo odplavljenih nad 1000 ladij. Sedaj iščeta te ladje dve eskadrili letal in 10 torpednih rušilcev. Med kraje, katere je katastrofa popolnoma uničila, spada tudi Sabiširo Beach, ki je postal znan kot prvo startno letališče za Tihi ocean. Ognjišče potresa je bilo, kakor se sedaj domneva, 125 milj od otoka Kingvazan. Tolika bibavica, kakor sedaj, je bila v letu 1896, ki je zahtevala 30.000 smrtnih žrtev.

Najbolj je razrušena pokrajina Miagi

Ogromni morski valovi

Tokio, 3. marca. ž. Preteklo noč je skoraj v vsej Japonski zavladal katastrofalen potres. V Tokiu je ljudstvo v paničnem strahu zbežalo na ulice, kjer je na mnogih delih mesta izbruhnil vsled strašnih potresnih sunkov požar. Epicenter potresa leži 265 milj severno od Fukošime. Najhujši potresni sunki so po dosedanjih vesteh razsajali v provincah Miagi in Jabdte. V Komajši je porušenih 1000 hiš. Morski valovi so preplavili pokrajino in porušili nadaljnjih 300 hiš. Prava materialna škoda in število žrtev še ni točno znano, ker so vse brzojavne in telefonske proge pretrgane. Vihar na morju je strašen in valovi neprestano preplavljajo vse obmorske kraje. Najbolj so trpela pristaniška mesta Komajši, Jamasla in Miagi. Veliko število obmorskih mest je popolnoma izginilo. Potopilo se je okoli 1200 ladij in čolnov. Število uničenih poslopij ne znaša samo 500, kakor se to v začetku javljalo, temveč nad 1000. Ugotovljeno je, da je v prvem trenutku našlo smrt 2306 oseb, 1222 pa je hudo ranjenih, med tem ko usoda 201 osebe še ni znana. V Komajšiju je v zvezi s potresom pričelo divjati morje in so valovi napravili silno škodo ob obali.

Tokio, 3. marca. ž. Dopisnik »International News Service« javlja, da je epicenter potresa v pokrajini Dumu in Šimi, vendar pa so potres močno čutili tudi v drugih krajih. V Tokiu je škoda razmeroma neznatna. Še strašnejši od potresa je bil morski vihar. 3 metre visoki valovi so preplavili ribiški otok Lamajiši v pokrajini Ivate. Tam je bilo porušenih preko 1000 hiš, morski valovi so odnesli nad 300 oseb. Vsa vas, v kateri je stanovalo 3000 ljudi, je popolnoma uničena. V Tokiu so se takoj dvignila letala s hrano in zdravili. Potres je zajel iste pokrajine, kakor l. 1896, ko je umrlo 26.000 oseb. Po dosedanjih vesteh je samo v pokrajini Miagi in Ivate 284 mrtvih in okrog 1200 ranjenih. Porušenih je 5500 hiš.

Morsko dno upadlo

Tokio, 3. marca. ž. Dopisnik Reuterjevega urada poroča, da je vsled potresa tudi v bližini malega otoka Kinčivazan nastal strašen morski vihar. Mislijo, da je ta vihar nastal vsled ogromnega vpadanja morskega dna 125 milj daleč od obale.

*

Zagreb, 3. marca. ž. Snoči v četrtek, 2. marca ob 18.43,26 so zabeležili seizmografi geološkega instituta na Griču potres katastrofalnega značaja v oddaljenosti 9500 km. V samem epicentru je potres moral nastopiti ob 18.31 srednjeevropskega časa. Zagrebški seizmografi od svojega obstoja od l. 1906 še niso registrirali tako močnega potresa. Maksimalno gibanje je znašalo skoraj 4 mm.